

Tampereen yliopiston opetusalan yhdistys (TaYLL) ry

Tampereen yliopiston rehtori Mari Walls,
vararehtorit Marja Sutela ja Juha Teperi

Kuluvan lukuvuoden aikana Tampereen yliopistossa toimiva opetushenkilökunta on tehnyt työtään hyvin poikkeuksellisissa oloissa. Yliopisto on toteuttanut koulutusuudistuksen uudella koulutustarjonnalla, ja IV periodin aikana olemme lisäksi joutuneet organisoimaan opetuksen ja muut työhömmä liittyvät tehtävät etäoloissa nopealla tahdilla ja vähäisen yhteisön tuen varassa. Työhyvinvointi on koetteella monesta syystä, ja etäyhteyksien varassa toimiminen on vaatinut monelta melkoista heittäytymistä uusiin opetuksen toteutustapoihin.

Kaiken keskellä valmistellaan tulevaa lukuvuotta, minkä vuoksi olemme saaneet uusia hallinnollisia työtehtäviä ja opetelleet uusien tietojärjestelmien (mm. Sisu ja Lukkari) toimintoja, ja lisäksi teemme uutta työsuunnitelmaa. Uuden lukuvuoden työsuunnitelma on aiemminkin täytetty viimeistä tuntia myöten, vaikka aina lukuvuoden kuluessa tulee tehtäviä, joita ei ole voinut ennakoita ja jotka eivät siksi näy tunteina työsuunnitelmassa. Tämä lukuvuosi on osoittanut sen, miten opetushenkilökunta kantaa vastuuta työstään vaikeissakin olosuhteissa: etäopetuksen ja -ohjauksen järjestämisessä ja valintakokeen uudelleen organisoimisessa ei ole voitu laskea työtunteja. On huomattava, että jo vuoden 2019 työhyvinvointikyselyssä näkyi "nyt loppusyksystä vastauksissa myös väsymys ja epätietoisuus" (rehtorin kirje 12.11.2019).

Olemme huolissamme henkilöstön jaksamisesta, mutta mietimme myös sitä, miten opiskelijat pystyvät edistämään opintojaan ja miten pystytään valitsemaan uudet opiskelijat niin, ettei hakijoiden oikeusturva vaarannu.

Yliopistossa työskentelevän työympäristö on muuttunut viime vuosina radikaalisti: uusia opintohallinnon tietojärjestelmiä otetaan käyttöön, hallinnollisia tehtäviä siirtyy opettajille ja opetussuunnitelmaa uudistetaan vuoden välein. Samaan aikaan kun eri tehtävien työmäärän ennakoiti on entistä vaikeampaa, yliopiston johto on päättänyt antaa keväällä 2020 aiempaa tiukemmat ohjeet siitä, miten kokonaistyöajassa oleva opetushenkilökunta tekee työsuunnitelmansa. Ilmeisesti ohjeilla on haluttu yhtenäistää eri tiedekuntien ja yksikköjen käytäntöjä, mutta samalla on luotu malli, joka sopii huonosti tutkinto-ohjelmien opetuksen järjestämiseen ja joka vaatii huomattavan paljon lisäneuvotteluja lähiesihenkilöiden kanssa. Ohjeissa ei myöskään pystytä ottamaan huomioon erilaisia opetuksen toteutustapoja, kuten verkko-opetusta ja monimuoto-opetusta, joiden tarjontaa uusi yliopisto on kehottanut lisäämään.

Koko yliopistolle kohdistettua työsuunnitelmaohjetta on voitava muokata tiedekunnissa ja niiden yksiköissä tutkinto-ohjelmien opetussuunnitelmien toteutustapoihin sopivaksi ja todenmukaisemmaksi.

Opetukseen liittyvät työtunnit on tehtävä näkyviksi siten, että niihin sisältyy eritellysti riittävä määrä työtunteja erityisesti opetuksen valmisteluun, toteutukseen ja arviointiin. On myös huomattava, että tiedekunnat ovat jo muokanneet ohjeita itsenäisesti, mikä asettaa henkilökunnan epätasa-arvoiseen asemaan.

Edellä mainituista syistä haluamme yhdistyksenä ottaa kantaa työsuunnitelmien tuntien laskutapaan. Erityisesti hämmennystä herättää liite 2 *Ohje opetuksen valmisteluun ja ohjaukseen käytettävistä tunneista*. Opetustyön tämänkaltainen säätely tekee työsuunnitelman tekemisestä mahdotonta. Aiemmin opetushenkilökunta on joutunut jättämään osan tutkimuksen tekemiseen liittyvistä tunneista suunnitelman ulkopuolelle, mutta nykyisessä laskutavassa ei huomioida edes niitä työtunteja, jotka kohtuullisesti laskien kuluvat opetuksen valmisteluun ja suoritusten arviointiin.

Tämänkaltainen opetustyöhön käytettävien työtuntien vähentäminen vaikuttaa heikentävästi opetuksen laatuun ja henkilökunnan työhyvinvointiin. Esitämme siksi, että ainakin seuraavia kohtia vielä pohditaan sekä opetushenkilökunnan työolojen että opiskelijoille tarjottavan opetuksen ja ohjauksen kannalta:

- 1. “Kontakti- ja verkko-opetuksen valmistelu 0-2 h x opetustunti, koskee olemassa olevaa opetusta (vrt. uuden opetuksen valmistelu) Uuden opintojakson suunnitteluun, valmisteluun ja kehittämiseen käytettävästä ajasta on sovittava esihenkilön kanssa.”**

Opetuksen ”valmistelun” alarajaksi ei voi missään oloissa määritellä nollaa: opetusta ei voida koskaan antaa ilman valmistelua, eikä edes keskenään rinnakkaisten oppimistapahtumien järjestäminen ole mahdollista ilman valmistautumista etukäteen.

Valmistelu koskee myös erilaisia opetuksen toteutuksia, joten työtunneissa pitää näkyä myös (jatkuvaan) arviointiin käytettävä aika (esimerkiksi harjoitusten arviointia tai palautteen antamista verkkokursseilla). Työmäärään taas vaikuttaa huomattavan paljon opiskelijoiden määrä. Myös ylärajaa olisi nostettava, sillä olemassa olevan kurssin laajamittaisista kehittämistä ei ole mahdollista tehdä kertoimen 2 puitteissa.

Aiempina vuosina valmistelukertoimina on tiedekunnissa käytetty mm. 1–3 ja uusien kurssien kohdalla jopa 4–5. Muutos lukuvuodelle 2020–21 on siten huomattava, eikä sille ole tarjottu johdon taholta selkeitä perusteita. Opetushenkilökunta on huolissaan siitä, että kertoimien muutos vähentää panostusta yliopiston ydintehtävään, eli laadukkaaseen opetukseen ja ohjaukseen, ja mahdollistaa lisätehtävien säilyttämisen opetushenkilökunnan harteille (kuten on jo käynyt uusien hallinnollisten tehtävien myötä lukuvuonna 2019–20).

Työsuunnitelman laatimisohje johtaa ristiriitaan myös suomalaisissa yliopistoissa yleisesti käytössä olevan tulkinnan kanssa, jonka mukaan maksimimäärän 394 tuntia

kontaktiopetusta antavan opettajan työsuunnitelmaan on mahdollista sisällyttää opetuksen valmistelutuntien lisäksi vain noin 100 tuntia hallinnollisia ja yliopistoyhteisöllisiä tehtäviä.

2. “Kandidaatintutkielman ohjaus 2-10 h/opiskelija, seminaarin lisäksi tapahtuva ohjaus. Kandidaatintutkielman tarkastus ja kypsyysnäyte 1-2 h/opiskelija”

Kandidaatintutkielmien ohjaamiseen käytettävä aika vaihtelee opiskelijoittain melko paljon, mutta kahden tunnin ohjaus ei riitä käytännössä kenellekään; lisäksi lisätukea tarvitsevien tutkielmaopiskelijoiden määrä on kasvanut. Kandidaatintyö on opiskelijalle ensimmäinen akateeminen opinnäytetyö, jonka tekemisestä saadut kokemukset vaikuttavat huomattavan paljon siihen, miten maisterin tutkinnon suorittaminen sujuu.

Tuntimäärässä ei ole myöskään huomioitu ohjaamiseen tarvittavaa valmistautumista. Miten paljon ohjaaja voi käyttää työtunteja esimerkiksi aiheeseen perehtymiseen sekä 20-sivuisen tekstin lukemiseen ja kommentointiin? Kandidaatintyöt ovat pituudeltaan myös sellaisia, ettei niiden Turnitin-tarkastamista, arviointia ja lausunnon kirjoittamista pysty tekemään 1–2 tunnissa.

Ohjaukseen ja töiden arviointiin käytettävän työajan rajaaminen näin tiukaksi ei ole sen paremmin opiskelijan kuin opettajankaan kannalta oikein, ja käytännössä se vaikuttaa heikentävästi sekä opettajan että opiskelijan työn laatuun.

3. “Gradun/diplomityön ohjaus 10-20 h/opiskelija, jos ohjaajia useampi, tunnit jaetaan. Gradun/diplomityön tarkastus 4 h/opiskelija. Väitöskirjan ohjaus, 30-40 h/opiskelija/vuosi, jos ohjaajia useampi, tunnit jaetaan Väitöskirjan arviointiryhmän jäsenyys 10 h/opiskelija”

Ohjauksen ja tarkastuksen tuntimääriin liittyy samoja ongelmia kuin edelliseen kohtaan. On väärin nipistää tunteja ohjauksesta, kun samaan aikaan tiedetään, että etenkin maisterin tutkinnon suorittamisajat ovat liian pitkiä, koska tutkielmia ei saada valmiiksi.

Ohjeista ei käy ilmi, miten paljon tunteja voi laskea esimerkiksi 80-sivuisen tekstin eri versioiden lukemiseen ja kommentointiin? Ei ole oikein, että työsuunnitelmaan sisältyisivät vain ohjauskeskusteluihin käytetyt tunnit. Myös tuntien jakaminen usean ohjaajan kesken on hankalaa.

Väitöskirjan ohjaajalla on lisäksi merkittävä tehtävä olla lausunnon antajana, kun opiskelija hakee rahoitusta. Nykytilanteessa hakemuksia joutuu tekemään paljon, koska rahoitus on usein lyhytaikaista. Toiseksi ohjaajan työhön vaikuttaa se, että useimmat tekevät vieraskielistä artikkeliväitöskirjaa, jonka osia on kommentoitava useita kertoja.

4. Opetussuunnitelmatyö lukuvuonna 2020–21

Lukuvuoden 2019–20 opetussuunnitelmaa olisi hyvä jatkaa lukuvuoteen 2021–22 saakka, sillä uuden ja uudistetun koulutustarjonnan sisältöä ei ole voinut toteuttaa suunnitellulla tavalla keväällä 2020. Lisäksi keväällä 2020 kerättävä kurssipalaute ei vastaa opintojaksojen alkuperäisiä sisältöjä ja osaamistavoitteita, sillä siinä näkyvät etäopetuksen ja -ohjauksen mukanaan tuomat muutokset. Siksi olisi järkevää jatkaa nykyisellä OPS:lla pidempään, varata uuden suunnitteluun enemmän aikaa ja toteuttaa uutta opetussuunnitelmaa vasta syksystä 2022 lähtien.

On huomattava, että kevään poikkeustilanne on kuormittanut opetushenkilökuntaa huomattavasti ja heikentänyt siten työhyvinvointia ja työssä jaksamista. Uuden opetussuunnitelman suunnittelu näissä olosuhteissa ei ole siten suositeltavaa, varsinkin kun pandemia vaikuttaa nykyisen OPS:n kokonaisarviointiin ja voi jatkua syksyllä 2020.

Toivomme, että työsuunnitelmaohjeita tarkistettaessa otetaan huomioon esille nostamiamme seikkoja, jotta koulutuksen järjestäminen Tampereen yliopistossa sujuisi tulevanakin lukuvuotena hyvässä yhteistyössä.

Tampereella 28. huhtikuuta 2020

TaYLL ry:n hallitus, puolesta Mika Mattila, puheenjohtaja

Liite: dokumentti, jota edellä oleva teksti käsittelee

Ohje opetuksen valmisteluun ja ohjaukseen käytettävistä tunteista

Tällä ohjeella tarkennetaan rehtorin 19.3.2020 tekemää päätöstä yliopiston työsuunnitelmaohjeesta (TAU/905/002/2020) ja määritellään kokonaistyöajan piiriin kuuluvien työntekijöiden opetuksen valmisteluun ja ohjaukseen käytettävää työaika seuraavasti:

Tehtävä	Aikaa varataan	Huomautukset
Kontakti- ja verkko-opetuksen valmistelu	0-2 h x opetustunti	Koskee olemassa olevaa opetusta (vrt. uuden opetuksen valmistelu)
Kirjalliset suoritukset	5-30 min/suoritus	Valmistelu, arviointi ja palaute, esim. portfolio, kirjatentti, essee, työselostus, oppimispäiväkirja
Kandidaatintutkielman ohjaus	2-10 h/opiskelija	Seminaarin lisäksi tapahtuva ohjaus
Kandidaatintutkielman tarkastus ja kypsyysnäyte	1-2 h/opiskelija	
Gradun/diplomityön ohjaus	10-20 h/opiskelija	Jos ohjaajia useampi, tunnit jaetaan
Gradun/diplomityön tarkastus	4 h/opiskelija	
Väitöskirjan ohjaus	30-40 h/opiskelija/vuosi	Jos ohjaajia useampi, tunnit jaetaan
Väitöskirjan arviointiryhmän jäsenyys	10 h/opiskelija	
Harjoittelun ohjaus	1-3 h/opiskelija	Opettajakoulutuksen tehtävä

Uuden opintojakson suunnitteluun, valmisteluun ja kehittämiseen käytettävästä ajasta on sovittava esihenkilön kanssa.

Opettajatuutoroinnin osalta on ohjeistettu, että toimenpiteet suositellaan kytkettäväksi osaksi opetussuunnitelmia. Jos kytkentää opetussuunnitelmaan ei ole, opettajatuutorin suositellaan varaavan ohjaukseen työtunteja seuraavasti:

- 2 h / kandidaattivaiheen opiskelija / lukuvuosi
- 1 h/ maisterivaiheen opiskelija / lukuvuosi (opiskelija suorittaa Tampereen yliopistossa alemman ja ylemmän tutkinnon)
- 2 h/ maisterivaiheen opiskelija / lukuvuosi (opiskelija suorittaa Tampereen yliopistossa vain ylemmän tutkinnon)

Lisäksi opettajatuutorien työsuunnitelmien suositellaan varattavaksi:

- 10 h verkostoitumiseen, yhteistyöhön, koulutuksiin, toiminnan kehittämiseen /lukuvuosi
- 10 h uutena opettajatuutorina aloittavalle / lukuvuosi

Opettajatuutorin ryhmäkoon tulee olla kohtuullinen, max 14 uutta aloittavaa opiskelijaa/lukuvuosi.

Edellämainitut tuntimäärät on varattu henkilökohtaiseen- ja/tai ryhmäohjaukseen. Mikäli opettajatuutorointi on kytketty osaksi opetussuunnitelmaa (esim. jonkin opintojakson yhteyteen), tuntimäärät määrittyvät tutkinto-ohjelman toteutustavan mukaisesti.